

451581

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL V

Nr. 50

14

DECEMVRIE

1924

KOLOZSVÁRI M. KIR. GAZDASÁGI AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

In acest număr: *Simplificare de Octavian Goga; Beție, poezie de Vintilă Russu Șirianu; Tendințele partidului național de G. Bogdan-Dulcă; Asaltul Centurionului de Ion Gorun; Colonizările în Ardeal de Ion Iacob; Un gazetar de rasă de Al. O. Teodoreanu; Autonomia orașelor de P. Nemoianu; Soldatul nimăului de Al. Lascarov Moldovanu; Lămuriri politice de Alexandru Hodoș; Gazeta rimată: Coale albe... de Nicu Grămăticu; Insemnări: Aranjamente în lipsă; Măsuri polițienești; Bătăușul electoral; Frontul bolșevic; Audiență; Un anuar școlar; etc.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA VODĂ NO. 16
ABONAMENTUL PE UN AN 300 LEI

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

Simplificare

II.

Vorbind de normalizarea mecanismului nostru politic, într-un număr trecut al revistei arătam cum partidele la noi în perioada lor actuală, având la bază mai mult prestigiul unor personalități de seamă decât închegarea definitivă a unor idei programatice, n'au ajuns încă să canalizeze interesele celor trei categorii de producțiune din țară, devenind astfel instrumente de muncă ordonată și permanentă.

Examinând situația mai de-aproape la lumina acestor constatări, lucrurile se lămuresc și mai bine.

Intru-cât privește categoria revendicărilor burgheziei capitaliste, chestiunea apare mai limpede și mai ușor de sezizat. Partidul liberal a moștenit prin structura lui de ieri această bază de operațiuni. În rândurile lui s'au concentrat elementele de căpetenie industrialo-bancare dela orașe care i-au imprimat pecetea lor. Ca doctrină, partidul liberal s'a făcut apărătorul acestor interese, îndrumându-și toată opera de guvernare și legiuire pentru protejuria unei clase la a cărei întărire și întărire lucrează de zeci de ani. Suprafața lui de acțiune destul de redusă în trecut s'a micșorat în mod simțitor prin alipirea provinciilor noi, a căror populație e în număr covârșitor agricolă. La această împrejurare se mai adaugă și faptul că burghezia teritoriilor unite fiind în mare parte de origine străină, partidul liberal fără să vrea, aplicând la vremurile schimbate o formulă veche, devine tot mai mult reprezentantul unei pătri care pentru moment nu e într-un acord de simțire cu românismul băștinaș al țării. În ori-ce caz însă, alvia ori-cât de strâmtă și de contestată în dreptul ei de existență e croită de demult și bine fixată în drumul ce urmează, are tendința de-a capta toate manifestările cu care se înrudește.

Ce privește categoria a doua, a producției agrare, cea mai importantă pentru viața de stat, strângerea energiilor într-o singură tabără va trebui să se realizeze de-aici înainte. Partidul poporului prin însăși constituirea lui s'a făcut ocrotitorul acestei ramuri hotărâtoare pentru destinele neamului. Injghebându-se din masele populare și codificând

pr... ille lor legitime, el a avut ca preocupare principală transformarea relațiilor de proprietate agricolă, făcând să dispară prin legea de împroprietărire și expropriere antagonismul de clasă și creînd un echilibru real de interese între toți factorii acestei categorii. E firesc deci, ca pe viitor partidul poporului să ia asupra și continuarea unei opere care-i aparține, căutând prin toate mijloacele să-și întărească punctul inițial de orientare. În mod normal doctrina lui se va clădi pe exigențele agrare care vor trebui armonizate cu trebuințele generale ale statului. În opoziție cu actuala guvernare liberală, el se va sprijini mai ales pe producătorul de pământ care fiind numericește cel mai apreciabil, e în același timp și depozitarul tradițional al ideii naționale. Legiuirea lui va trebui să favorizeze în special acest factor de producțiune, afiliindu-și din viața orașelor cu deosebire elementele intelectuale care-și găsesc rădăcinile sufletești la țară precum și clasa funcționarilor indispensabilă necesităților curente.

Logica lucrurilor aduce cu sine ca pe acest temei să se facă selecțiunea rândurilor în celelalte partide. Îndeosebi partidul țărănesc va trebui să primească o astfel de evoluție, canalizându-și energiile în această direcție, substituind ideii de clasă ideea de producțiune și înlăturând promiscuitatea cu proletariatul orășenesc internațional care fatal îl îndepărtează de interesele țărănești. Intervenind necesara operație de eliminare a unor lozince fără ecou, intervine dela sine și ralierea într'un mănunchiu a oamenilor de aceeași credință. Dar procesului de selecție nu se vor putea sustrage nici celelalte organisme politice, ca partidul național etc. care lipsite de program și înglobând diverse elemente disparate, se sbat astăzi sau prelungind inerția trecutului, sau punând la contribuție valoarea personală a șefilor.

Simplificarea se va realiza ca o lege implacabilă a evoluției. Partidul poporului așezat pe această concepție va contribui la o stratificare normală a categoriilor politice din țară. Numai astfel poate fi vorba de înjghebări durabile și de înlăturarea aceluia joc frivol al *pertractărilor* care urmăresc *fuziuni* și *colaborări* fără puncte de înrudire. Îndeplinită odată normalizarea mecanismului, statul va putea avea posibilitatea să se sprijinească pe-o continuitate de acțiune a unor partide de guvernământ care vor fi expresiunea justă a intereselor generale. Tot astfel și mișcarea de stînga a proletariatului agricol și orășenesc s'ar desface din raporturile ei nelămurite cu celelalte tabere și-ar avea prilejul să-și arate revendicările ei fără nici o teamă de sguiduri inoportune.

Poate nu e departe ziua când din frământările care agită astăzi câmpul politic va prinde ființă o astfel de strângere a rândurilor făcută limpede și la lumina zilei, fără șoapte de culise și fără valul meschin al combinațiilor individuale. În orice caz ideile își fac drum pe deasupra tuturor intervertirilor trecătoare și bunul simț al mulțimilor va fi în stare el să ducă până la capăt însănătoșarea vieții noastre politice. Asociindu-ne acestui bun simț, noi vom căuta în paginile viitoare să vorbim răspicat și să examinăm cu sinceritate toate laturile problemei.

OCTAVIAN GOGA

Beție

Peste câmpuri simt
Sufletul lui Mai, plin
De primejdii ca un vin...

L'am surprins pe o stamină
Ascuns în bobul alb de rouă—
Și'n dimineața care-l plouă
Pare-o piatră de lumină.

Culeg cu gura floarea,
Il beau pe Mai în bobul mic
Și beat de primăvară pic.

Cum stau plecat pe-o rână
În apa ierburilor, verde,
Sub streășină de mână,
Depart e ochiul mi se pierde...

Acolo'n preajma unui sat
O cumpănă și-a ridicat,
Bătrânul braț stingher,
Să'nalțe
Priveliștea spre cer...

VINTILĂ RUSSU-ȘIRIANU

Domnule Director,

Deși țărănist, deși — d-voastră! — averescani, având cel puțin o țintă comună: refacerea sufletească a partidului „național” ori strămtorirea lui la terenul ce-l merită ideile și forțele sale, Vă mai trimit un articol; *sui generis*, va zice *Gazeta Transilvaniei*, căreia-i prezic că odată va regreta că a tipărit despre mine vorba „calomniator”, pe care eu nu o merit — căci eu am spus adevărul — ci o merită ceice calomniază pe morți atribuindu-le ce ei nu au scris. Articolul de față este scris de astă vară și era o continuare (împreună cu altele) la seria *Aurorei*: Tendințele partidului național.

Cu stimă
G. Bogdan-Duică

Tendințele partidului național

(De vorbă cu o mască a președintelui)

Dintr'o notiță a *Aurorei* am înțeles că *România* ar fi cerut să nu ne mai certăm, că facem numai jocul și norocul adversarului. Nu mă cert; discut; și dacă de mai de mult discutam fără nicio considerație, și dacă nu ascultam odată de milogeli și apoi de ispite naționale — eră mai bine! Se pare, însă, că *România* nu cetește bine presa națională; și deci nu știe că aceasta... se ceartă cu noi.

Iată, de pildă, d. dr. Voiculeț Nițescu *ot* Brașov, discută „mîcimea sufletească a țărăniștilor, în *Sămănătorul* din Brașov, Nro. 6—7, anul curent.

Subtitlul articolului este „Fuziunea amânată”. Se așteaptă... cu amânare. De ce *cu amânare*?

Să cercetăm însă tot articolul!

D-sa, dr. V. Nițescu, încă din Aprilie 1920 a cerut să se facă fuziunea. „*Numeroși* membri marcanți ai partidului național” au combătut-o.

În toamna aceluiași an (1920) fuziunea eră „discutată și de oameni cu o mai temeinică autoritate”, în partid, decât a d-sale, a părintelui I. Agârbiceanu și a d-lui, V. Moldovan, cari o ceruseră.

Se va fi simțit, la țărăniști, că ideea fusiunii a făcut progresul arătat. Și „doi soli ai partidului țărănesc, *cei mai reprezentativi pe atunci*, se înfățișau la președintele partidului național cu propuneri concrete“. Cei doi soli oferiau tot; țărăniștii rămăneau cu „modestul (dar cel mai frumos) rol de gregari“ a noului partid, însemnează însuși d-l dr. V. Nițescu.

La această lepădare de sine, de dragul ideii și idealului politic, d-l Maniu, un politician fără simț pentru farmecul faptei exact la timp și ingenios făcute, a răspuns că „*încă nu e timpul pentru înfăptuirea ei*“. Însă comitetul executiv al partidului — nouă contra doi — a fost pentru acceptarea propunerii!

Unul dintre cei doi membri nu a voit însă cu niciun chip; el ar fi amenințat cu „scisiunea“; și atunci, o! atunci: „*președintele nu s'a putut decide ca să se declare pentru părerea majorității*“. Ce ziceam și eu mai sus: Nu se prea poate decide d-l președinte, nici când are majoritatea!

Și d-l dr. V. Nițescu continuă: „Simțeam însă, cei cari o voisem, că trecuse peste capul nostru cel mai important moment pentru înfăptuirea unui act istoric. Și ne dam, în acelaș timp, seamă, cu multă amărăciune, că astfel de momente se repetă foarte greu sau nu mai revin niciodată“.

Așadar, după însuși d-l dr. V. Nițescu, *un act istoric, priincios democrației, a fost înlăturat de partidul național*, al cărui președinte, actului istoric i-a preferit păstrarea a doi membri... cari nici nu ar fi plecat, la acea.

Tot restul articolului d-lui dr. V. Nițescu este o încercare de-a arăta că țărăniștii au făcut apoi greșeli, care amânau fusiunea. Și anume:

1. au primit pe Basarabeni (cu C. Stere!);

2. au încheiat „în toamna anului 1921, un pact cu partidul poporului, cu care partidul național *jurase* să nu mai stea de vorbă“.

Când cu Basarabeni eram și eu la club; și d-l Iuliu Maniu, într'o surprinsă exclamare, mi-a spus atunci mie, că facem lucruri mari: „Atât i-ajunge d-lui dr. V. Nițescu?“

Când cu pactul acela, nu eră pact cu partidul, ci cu generalul, personal, căci el singur a iscălit, fără să mai consulte pe nimeni; admitând generalul o serie de idei țărăniște, țărăniștii l-ar fi susținut, firește, fără a trece pe băncile ministeriale, deci de dragul ideilor și idealelor, pentru ei rămânând indiferent *cine* le realizează.

3. Apoi, altă vină: am trântit guvernul Take Ionescu.

Altă vină? După d-l dr. V. Nițescu cauza eră: „C. Stere începuse să se afirme... Ei aș! Cu Take a tratat dr. N. Lupu; aproape se înțeleseseră; dar *ceea ce generalul făcuse cinstit: iscăbind condițiile*, Take Ionescu nu a voit să facă; se feriă de iscălitură, iar noi, vorba fiind de *libertatea* alegerilor, numai pe gurița lui Take Ionescu nu puteam pune temei. Și căzû, fără ajutorul d-lui Stere, care abia prinsese de veste.

Precum vedeți, construcțiile d-lui dr. V. Nițescu se duc pe copcă.

Cade și încercarea de-a întemeia pe ele *tonul* urmării articolului: Că, adică, de atunci, la țărăniști, Stere-i tot; alții nimic; și că naționaliștii se împiedecă numai de d-sa!

Acum, grav, bucinând în bas național, autorul continuă: „Omul care la început nu fusese luat în seamă (ce naivi și noi, și ei! G. B. D.) devenise acum un penibil semn de întrebare“. Bas și mai patetic: „Noi voiam o fusiune puternică, întemeiată pe sinceritate, pe moralitate, pe idea națională, pe nevoia menținerii legăturilor cu aliații, pe o ideologie clară și pe o nefățărâță dragoste de frate. (!)

Bravo! Bravissimo!

Așa voi ai, d-le dr. V. Nițescu? Eu, milos cu hârtia, nu pot să arăt amănunțit ce oricare ușor vede: Că-i *poză* și bucin fără rest tot ce spui în ultima frază; și că de când Te citesc, această frază este, de sigur, cea mai greșită ce-ai scris-o.

Și restul este tot *poză*... națională.

Pentru a putea convinge, d-l dr. V. Nițescu vorbește cași cum cu d-l Stere *singur* se făcea fusiunea, nu cu un partid și se întreabă: „Ce încredere puteam noi avea în democratismul unui *om* (Stere) care... aruncă o avalanșă de idei *nelămurite*“. Dar, abia în cursul tratărilor ați aflat că ideile sunt „nelămurite“? Și totuși ideile *lui* au fost așa de lămurite, încât le-a iscălit și d-l I. Maniu! Și le-ați primit apoi cu toții!

Poate că și *România* cetește articolul meu: *Si tacuisset*... nu ar fi fost mai bine?

Când, la ruperea fusiunii, d. dr. V. Nițescu s'a ridicat contra d-lui Stere, ca să se producă ruptura D-sa *s'a ridicat cu autorizarea d-lui Iuliu Maniu*. Nu a vorbit d. dr. V. Nițescu, ci d. Iuliu Maniu, având, ca 'n teatru grecesc o mască; aici nițesceană.

Di Iuliu Maniu, din culise, a rupt fusiunea. Di Iuliu Maniu singur este responsabil, cui îi poate ori are a-i cere răspundere. Din ce cauză? nu mai întreb, cu ce scop? se va vedea, va trebui să se vază. Cum mai accentuez, aici, încă odată, prudenta concluzie: De vorbă, cu lezuiții Ardealului trebuie să se stea în scris și deplin circumstațiat, deoarece aceștia au ce nația deacolo nu are: șiretenie adeseori primejdioasă.

Așadar, ar fi de dorit ca nici sub pretextul naționalismului d. V. Nițescu să nu mai apară printre ridiculii partidului său, deoarece, oricând, d-sa poate fi ceva mai bun decât ce a fost în timpul „fusiunii amânate“.

G. BOGDAN-DUICĂ

Asaltul Centurionului

Când sosi popa Balint, nou numitul prefect „al vechilor Saline“, în istoricul ținut dela Turda, și-și așază tabăra în Ocolișul-mare, cețele de răsculați unguri se adună repede și se închiseră în adăpostul lor din orașelul Iara. Câte-va zile, satele dinprejur cari mai rămăseseră nebântuite avură pace, iar celelalte răgaz să-și îngroape morții, jertfe fără apărare ale unei vitejii, ce avea să fie pusă de-acuma la o altfel de încercare.

Mis'unea ce se dase prefectului era ca să apere strămtorile de munți de către Turda, din care parte răsvrățiții amenințau să năvălească în munții apuseni, în cetatea lancului. Amenințau... dar până una-alta se mulțămeau să facă război de tăciunărie satelor de jur împrejurul taberei lor.

N'o să-i mai îngăduim să facă nici atâta, își zise popa Balint, și se înpipse, tare în hotărîrea lui, în coastele lor.

— Nu cutează valahul să ne atace, — și-au zis la rândul lor, peste câteva zile, cei din adăpostul dela Iara. — La 28 Decembrie tăbărâse popa Balint la Ocolișul-mare; la 11 Ianuarie îi veni știrea că ungurii au prins iarăși îndrăsneală, au tăbărât asupra satului Murtele-Băișoarii și l-au dat foc, începând cu casa preotului. — Sus și la năvală!

Până aproape de Iara, cetele româneșii au alungat pe dușman; dar honvezii erau sprinteni la fugă și până seara numai puțini din ei au plătit îndrăsneala tuturor.

— Nu mai merge așa, — grăi prefectul tribunilor lui adunați a doua zi în sfat la Ocoliș. Satele aceste și-au pus toată nădejdea lor în noi. Nu mai putem să le lăsăm în voia întâmplării. Trebuie să lovim dușmanul în cuibul lui.

Răspunderea era mare; dar căpitanii săriră cu toții. — Să mergem asupra lor și să-i stingem de pe fața pământului! Las' pe noi! Ca le!

sunt îndărjți oamenii noștri toți, până la unul. Batem o armadie întreagă, necum niște viji fugaci de ăștia!

Au purces în trei coloane; în dreapta comanda tribunul Clemente Aiudănu, cu vice-tribunul Golguț; în stânga vice-tribunul Dionisie Te-techi. Drept spre lara, cu miezul trupei, porni însuși prefectul.

În dreapta, în stânga, ciocnirile cu mici trupe de cercetași ai dușmanului se isprăviră repede. Golguț cu mâna lui culcă la pământ un călăreț. Alți șapte căzură sub gloanțele bice îndreptate ale munte-nilor. Și se risipiră honvezii ca fumul.

— Hei, ce-i asta? O babă ne ține calea, — grăi de lângă popa Balint centurionul Ion Bererel ridicând palma asupra ochilor. — Seridicase bătrâna din margine de șanț și venea drept spre Jânșii. — Ce-i bătrână? o întâmpină un oștean pornind s'o dea la o parte cu binisorul. — Las-o să vedem ce vrea, porunci prefectul, făcându-i semn cu mâna.

— Să nu te duci, părinte — întinse baba gâtul, adunându-și tot glasul ce-i încăpea în bojoci; — să nu te duci că sunt dușmanii mulți, cu puști la toate ferestrele caselor și prin curți; și în biserica papiș-tășească, în turn, stau toți cu puștile gata să trăsnească de sus... S'au pus preț pe capul sfinției tale, și s'au jurat să nu le mai scapi din mână... Să nu te duci, părinte, că e primejdie mare...

Prefectul se întoarse zâmbind spre centurion: — Auzi ce spune? — Haide, babo, strigă centurionul; nu-i vreme de sfat aici cu muie-rile. — Și deteră pintonii cailor trecând mai înainte în rândurile oastei care înainta mereu.

Dar baba spusese bine; în oraș focurile din ferestrele caselor și din turnurile bisericilor trosneau foc și moarte asupra cutezătorilor năvălitori. Prefectul avu o clipă de îndoială; atâtea vieți jerfit să nu fie o jertfă prea mare? — Și-și spusese gândul căpitanilor: Să retragem oamenii și să impresurăm crașul. — Ci iar săriră căpitanii: — În foc am intrat, părinte, în foc să mergem; pe ăștia, nu-i mai scoți de aicea; nu-i vezi cum dau năvală orbește? Noi nu-i mai putem întoarce.

Iată-i dând iureș prin curți, iată-i intrând prin case și aruncând leșuri de honvezi pe ferestre afară... De acum e prea târziu; între noi și ei numai focul și fierul hotărăște.

Prefectul arătă spre turnul bisericii papistășești, de unde focurile pârâiau mai dese și și mai ucigătoare. — O luăm și pe aceea! îi tăia vorba centurionul Ion Bererel; uite cu oamenii mei ăștia din Valea-Lupșii. Vezi-i? Cinci-zeci sunt toți cu mire. Să ne vedem cu bine!

Și descălecând, porni ca o urgie în fruntea muntenilor cu țand-rele fâlfâind pe umeri.

— Cu toții dar în foc! grăi prefectul. Puhoiul e pornit: îi stângem sau pierim până la unul. — Și se aruncă și el în în-vălmășeală.

Ion Bererel însă sbura ca vântul. Nu mai erau decât patru-zeci lupșenii când ajunseră sub turnul bisericii, — dar nu mai erau pa-

truzeci de oameni, ci patruzeci de arhangheli răzbunători, neștiutori de moarte și nepăsători de foc și de gloanțe.

— Pân'aici a fost greu! strigă centurionul repezindu-se pe scările turnului. Câte-o cruce acuma și după mine, copii!

Bubuiau scările de pașii avântați ai opincii, pe când din turn trosneau mereu focurile de pușcă. Ce-a fost apoi sus, aceea n'a putut s'o vadă un om dintr'odată, și nici s'o spună cu amănuntul n'ar putea.

S'au întors paturile puștilor căzînd peste capetele năvălitorilor, au pornit lăncile a împunge și securile a izbi — un ghem uriaș s'a făcut de-odată și iarăș de-odată s'a desfăcut. Cădeau de pe ferestre trupuri rostogolindu-se în aer și venind să se turtească în băltoaca de sânge ce-și stropoa țîșnirile roșii pînă sus pe zidurile albe ale turnului...

Și ca prin minune, s'a făcut deodată tăcere de moarte acolo unde cu câteva minute înainte trăsnea nemiluit ropot după ropot, focurile de pușcă.

Coborau lupșenii, douăzeci, gâfăind, treptele turnului. Doui inși ridicară trupul lui Ion Bererel, în care mai simțeau încă viață. Dar în capul scărilor, centurionul deschise ochii încet și grăi cu vocea stînsă: — Pe mine lăsați-mă aici... Mergeți voi.

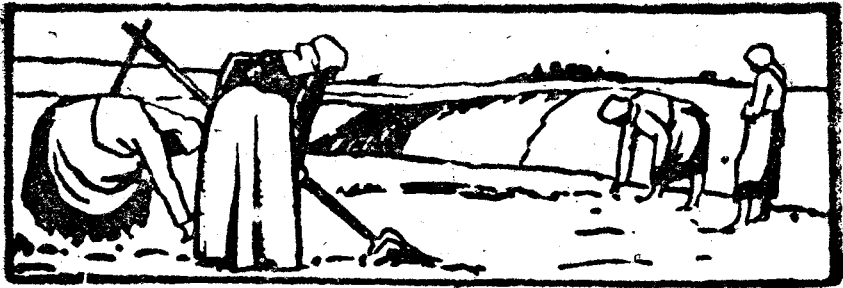
Chiotele de isbândă ale moșilor răsuna acum până aici. Centurionul se mai ridică odată, puse mîna pe umărul omului de lângă dînsul. Iși umflă pieptul și ca un om în putere, grăi cu glas răsunător:

— Să-i spui sănătate lui popa Balint!

Apoi făcu o mișcare de comandă și se prăbuși, cu capul în jos, în fruntea lupșenilor.

ION GORUN

Colonizările în Ardeal

— Colonizările românești —

În noua întocmire agrară, preconizată de legea agrară din Ardeal, operațiunile de colonizare sunt socotite ca un expedient, pentru realizarea unei repartizări drepte a solului cultivabil între deținătorii lui. Această lege, în capitolul XV, art. 113-118, regulează în liniamente generale principiile fundamentale ale viitoarelor colonizări. Rămânând, de la sine înțeles, în vigoare, legile și dispozițiile din trecut, cari nu se contrazic.

Importanța colonizărilor românești în Ardeal este indiscutabilă. Se poate chiar susține, că o împroprietărire bună aici este în funcțiune de o largă colonizare. Situația geografică a întinderilor expropriabile este de așa natură, încât ele se găsesc mai ales în regiunile de șes ale graniței de vest, unde populația este mai rară și etnograficește mai eterogenă. În schimb, în interiorul Ardealului întinderile expropriabile există în măsură mai redusă, iar populația mai deasă și mai românească. În astfel de împrejurări este ceva logic, ca întinderile rămase la granița de vest, să fie populate cu coloniști români, cari totodată să formeze și un brâu național înspre vecini.

Programul agrar al unui stat, în general se poate realiza parte de guvern, prin operațiunile sale, parte de particulari pe cale evolutivă. Forma acestor operațiuni sunt parcelările și colonizările. Interesele superioare reclamă, ca aceste operațiuni să se facă în concepția politicei agrare a statului. Deci, statul este în drept să reglementeze operațiunile de parcelare și colonizare a particularilor. Numai atât, mai mult însă nu. De aici urmează, că statul este în drept să încurajeze și să îndrumeze evoluția agrară. În interesul acestei evoluții sunt de părere, și în viitor să se admită inițiativa particulară la operațiunile de colonizare, cari vor fi făcute după planul confirmat prin autoritățile în drept.

Colonizările românești trebuie să fie bazate pe sistemul trienar. Azi avem trei categorii de proprietăți în ființă, și nu cunoaștem motive binecuvântate pentru a le distruge. Avem însă multe motive pentru a le naționaliza, armonizând extremitățile de întindere între aceste categorii de proprietăți. Operațiunile de colonizare vor trebui concepute în cadrele principiului acestui sistem, cari reclamă 2/3 părți din pământul cultivabil pentru proprietatea mică, iar 2/3 parte pentru proprietatea mijlocie și mare. — *Să nu se uite niciodată, că pământul cultivabil al țării, nu poate fi monopol, ori privilegiu pentru o clasă socială, din contră este drept ca fiecare clasă socială să aibă drept la pământul țării în raportul cifrei sale numerice. Deci, dacă în Ardeal clasa țărănimei reprezintă 70 % din populație, atunci ea are drept la 70 % din pământul cultivabil al acestei provincii, rămânând restul de 30 % pentru susținerea celorlalte clase sociale și a tuturor utilităților publice.*

În baza sistemului trienar, din întinderile destinate spre colonizare, 2/3 părți se vor constitui în loturi potrivite pentru proprietățile mici, socotindu-se aici și terenurile necesare pentru integrarea lor, precum și cele necesare utilităților publice; iar 1/3 parte se va constitui în loturi mari potrivite pentru proprietățile mijlocii.

La constituirea loturilor mari de colonizare, se va avea în vedere, ca exploatarea lor să se facă personal de colonist, cu colaborarea familiei sale, apoi ca venitele acestui lot să garanteze nu numai existența colonistului și a familiei sale, ci totodată să asigure exigențele potrivite pentru o clasă socială mijlocie, chemată să facă fața unor anumite cerințe sociale. Întinderile lotului mare trebuie deci astfel fixate, ca să răspundă acestor exigențe. Această întindere va varia dela 50 iugăre până la 300 iugăre. Între aceste limite se va fixa lotul mare după calitatea solului și situația geografică a terenului. Socot că această limită de întindere va fi satisfăcătoare condițiilor din Ardeal.

Interese naționale și economice reclamă în Ardeal crearea proprietăților mijlocii și pe cale de colonizare. Elementul românesc reprezintă 3% din proprietățile mijlocii și mari din Ardeal. Este dela sine înțeles necesitatea națională de a ne nivela această diferență de 97 %. Această nivelare este chemarea unei politici agrare conștiente. În serviciul acestei nivelări trebuiesc înșirate și utilizate operațiunile de colonizare, în cursul cărora se vor constitui loturi mari de colonizare, cari vor însemna înființarea tot atâtor proprietăți mijlocii. Astfel se va putea ridica cifra de 3% în favorul elementului românesc, nivelând diferența de 97% într-o măsură hotărâtă.

În Ardeal clasa intelectuală trece astăzi printr'o grea încercare și este amenințată de o complectă proletarizare. Această clasă nu este comerciantă, nu este industriașă, n'are capital, n'are pământ și nu-și află nici așezarea ei economică în noua configurație de stat. Ardealul cu bogățiile sale este al altora. În astfel de împrejurări se impune revizuirea politicii noastre economice și agrare în Ardeal. În cadrele acestei orientări clasa noastră intelectuală trebuie așezată la locul ce îi se cuvine. Uaule dintre multele corective ce se impun în această nouă

orientare, este și crearea proprietăților mijlocii pentru clasa intelectuală din Ardeal, ceea ce se poate realiza ușor din $\frac{1}{3}$ parte a întinderilor expropriate în Ardeal.

Interese economice reclamă deasemenea constituirea loturilor mari în cursul colonizărilor. Exploatarea loturilor mari se va face mai intensiv decât al celor mici. Colonistul cu lotul mare va întrebuința un aparat mai mare la exploatarea lotului său, decât cel mic. Felul exploatării lotului mare, va fi un exemplu pentru țaranul român, care învață mult din intuițiune. Lotul mare va fi un pivot al progresului și un dascăl al cultivei intensive.

La constituirea loturilor mici de colonizare, se va avea în vedere, că aceste loturi trebuie muncite de însuși colonistul și familia sa. Decă întinderea lotului mic trebuie astfel fixată ca să răspundă acestor condiții. Dispozițiile art. 97. din legea agrară fixează întinderea lotului de colonizare până la 16 iugăre. La aceasta se va mai adăuga cota de pășune, terene pentru utilitatea publică și intravilane. Cred că întinderile prevăzute în legea agrară vor satisface condițiile de mai sus.

Prin crearea loturilor mici de colonizare va spori proprietatea mică românească și astfel se va ameliora diferența de 40% cu care a fost desavantajat elementul românesc la aceasta proprietate. Sistemul colonizărilor românești va fi cel al alcătuirii de sate noi, sau a măririi satelor existente. Dispozițiile articolului 113 din legea agrară fixează acest lucru. Trista experiență pe care a făcut-o regimul ungurești în trecut, ne arată care anume este sistemul corect al colonizărilor și pe care trebuie să-l urmăm la înfăptuirea colonizărilor noastre. Am arătat în alt loc, că sistemul corect este *al satelor*, și aici adaug încă următoarele:

Satele noi coloniste trebuie să numere cel puțin *100 fumuri*, să formeze o comună politică de sine stătătoare cu toate cele necesare, *biserica, școală, primărie*, etc.

Mărirea comunelor existente să se facă la comunele românești cu cel puțin *25 fumuri*, iar la comunele străine cu cel puțin *50 de fumuri*. În cazul din urmă este necesară aceasta condiție pentru asigurarea continuității etnografice.

Defalcarea loturilor mici de colonizare se va face după posibilitate într'un complex dar nici într'un caz în mai mult de două complexe. Defalcarea loturilor mari se va face totdeauna într'un complex, ca să nu împiedece dezvoltarea comunei. Ferma lotului mare va fi totdeauna în corpul complexului.

Distribuirea loturilor mari de colonizare se va face clasei intelectuale din Ardeal. Precădere vor avea ofițerii invalizi și intelectualii cu merite naționale din trecut. Considerațiunile de partid politic trebuie înlăturate. Singurul scop este crearea unei clase mijlocii viguroasă și conștientă în Ardeal.

Distribuirea loturilor mici de colonizare se va face țăranilor muncitori de pământ. Alegerea lor este de o importanță covârșitoare. Este a se lua în vedere, ca toți coloniștii să fie țărani robusți, tineri și sănătoși. Să fie aleși după regiuni. Cei din aceaș regiune să fie

așezați în apropiere. Țăranul român este element bun de colonizare, însă numai în massă se aclimatizează ușor. Singuratici așezați, ei nu stau. Dacă se va avea în vedere aceste condiții, atunci este garantată reușita colonizării și în urma coloniștilor se va ivi o generație, care va avea toate calitățile elementului românesc, formând un brâu național înspre vecini.

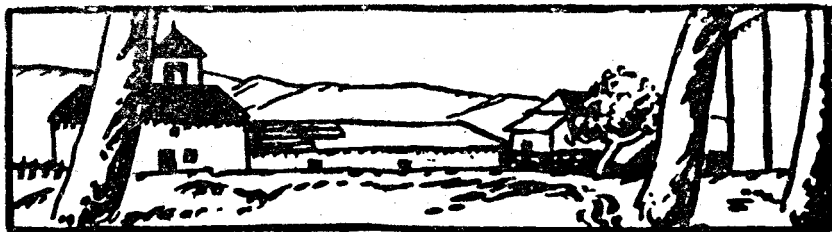
Operațiunile de colonizare în concepția aici indicată, servesc în-terese obștești pe care statul este dator a le patrona. Această patronare se face prin finanțarea acestor operațiuni. Colonizările reclamă capital ușor, fără de care colonistul nu va putea exista. Statul este dator a pune acest capital la dispoziția colonistului. Acest lucru se va putea face prin înființarea unei instituții privilegiate de stat, care va fi che-mată să finanțeze atât operațiunile agrare ale statului, cât și cele ale particularilor. Rolul ei în evoluția agrară națională din Ardeal va fi covârșitoare. Fără capital rural românesc nu se va putea realiza nici un progres național.

Statul își va menține timp de 50 de ani dreptul de preemțiune, prin înregistrare în cărțile funduare, asupra loturilor de colonizare, fără deosebire de întindere. Această restricțiune a dreptului de prop-rietate va garanta menținerea intereselor naționale.

Colonizările astfel concepute și înlăptuite vor avea rezultatul dorit.

ION IACOB

Un gazetar de rasă

Scena nu e numaidecât nevoie să se petreacă la București, nici la cafeneaua Capșa. Ceea ce-i însă absolut necesar să spunem de la început, e că se petrece în zilele noastre. La urma urmei nici numele eroului nu se impunea cu necesitate a fi Albert și nici Blumenschwein. Dacă întâmplarea n'ar fi făcut să așezăm acțiunea în România și dacă numitul erou n'ar trebui să fie (în interesul povestirii), prim redactor al unui mare cotidian care e mai verosimil să apară în Capitală, l'am fi putut boteza (numele), Pé éas, Tita-Ruffo sau Krungarici. În definitiv și ziarul pe care Albert Blumenschwein îl dirigujește în cursul acestei povestiri, s'ar putea întitula: „Democrația“, „Parazitul“, „Bidiviul“ sau „Lupta“.

De altfel cetitorul e rugat să dea acestor amănunte importanța pe care o merită, trecând peste ele ușor.

* * *

Așa dar, într'o senină dimineață de sfârșit de Septembrie, Albert Blumenschwein traversa cu pas domol calea Victoriei, îndreptându-se spre cafeneaua Capșa, unde obișnuia să-și ia ceaiul și tartina sa cea de toate zilele. În ușă se întâlnește cu Bercu Finkelstein, poreclit Pepelea, neîntrecutul reporter politic.

- Te duci la gazetă?
- Glonț.
- Ceva știri din provincie?
- Vin de la telefon.
- Ei!
- Intreaga organizație conservatoare de la Fălticeni trece la țărâniști.

Un val de sânge infra-roș năvăli în inima democrată a lui Albert Blumenschwein.

- Cine dă știrea?

- Iașul.
- Iașul, iașul, dar cine era la aparat?
- Puchs.
- Puchs? Și de unde știe Puchs?
- De la un intim al șefului organizației conservatoare din Fălticeni.
- Puchs are legături în Fălticeni. E din Târgu-Neamț.

Albert Blumenschwein jubila.

— Ascultă Pepelea, cred că n'am nevoie să-ți mai recomand: titlu mare, sub-titluri multe, pagina III-a, text cu „aldine“. La revedere.

— Am onoarea.

— Pepelea.

— Eu.

— Nu știi cumva cum îl cheamă pe șeful organizației conservatoare din Fălticeni?

— Se poate să nu știu? Conu... ăsta... cum îi zice? Un moșier slab cu ochelari albaștri. Știu de-acu: Ștefănescu. Vasilică Ștefănescu. Conu Vasilică.

Albert Blumenschwein intră și se așează la o masă. Știrea aceea îl îmbătase ca un narcotic. Ar fi vrut s'o clameze întregii cafenele. Toți oamenii culți vor împărtăși bucuria lui. Și Albert Blumenschwein își aminti deodată cu mândrie că e un intelectual. Ce articol pr'm va scrie el la confirmarea știrea!

„Falimentul Reacțiunii!“

Sau nu: „Între pumn și civilizație“.

E mai sugestiv.

Contrar ob'ceiului Albert Blumenschwein aprinse o țigară înainte de a-i sosi ceaiul.

La geamul din față tânărul Popi Weiss, elev în clasa V-a la „Liceul Lazăr“ și nepot drept lui Albert Blumenschwein cu chipiul înfundat pe urechi clăpâuge scruta pe rând consumatorii ca și cum ar fi căutat pe cineva.

Altă dată Albert Blumenschwein l'ar fi trimis să-și învețe lecțiile. Acum, îi răspunse la salut cu simpatie și dintr'un spontan impuls de generozitate îi făcu semn să intre.

— Da cum de umbli tu pe stradă Popi? N'ai școală?

— Ora asta avem religia și sunt scutit.

— Nu iei o prăjitură?

— Îi făcu loc lângă el, pe banchetă.

Încetul cu încetul cafeneaua se umplu. Doi necunoscuți își cerură voie să ia loc la masă. Un al treilea. Nuhăm Bercovici, zngrosist de vinuri din Focșani veni de-adreptul la Albert Blumenschwein.

— Ce faci Albert?

— Bine Nuhăm. Tu? Ia stai.

— Ce mai nou prin București?

— Prin București ca prin București, dar din provincie am să-ți dau o veste excelentă. Nici n'a apărut încă în gazete. Tu o afli cel dintâi.

Nuhăm Bercovici, măgulit de-acest favor neașteptat holbă ochi mari...

— Organizația conservatoare din Fălticeni trece la țărâniști. Toată. În frunte cu șeful.

— Ce spui!

— Îți dai tu seamă Nuhăm ce consecinți poate să aibă un asemenea gest?

Fălticeni aduc încă o probă că ultimile vestigii (Nuhăm Berco-
vici rostește și pare și mai atent), ale reacțiunii sunt în descompunere.

— Asta-i bine Albert.

— Asta 'nseamnă...

Dar pe când Albert Blumenschwein încântat că a găsit prilejul să se facă auzit de mesele vecine (vocația publicității!), făcea apolo-
gia democrației triumfătoare, un domn de la masa vecină, gros și um-
flat ca o reclamă de pneuri, trase discret pe licean de mână.

— Mă rog matăli drăguță, cini-i domnu cări vorbești?

Tânărul, vădit surprins că poate exista un client al cafenelei
care să nu știe cine-i Albert Blumenschwein și bănuind că-i vorba
de-o giură, șopti cu'n aer care voia să zică: nu te fă că nu știi:

— Albert Blumenschwein.

— Șă ci-i el mă rog, jurnalist?

De data asta tânărul păru uluit deabinelea.

— Albert Blumenschwein dela „Democrația liberă”.

— O fi, dar eu n'am văzut nici un articol semnat Albert Blu-
menschwein.

Se vede că nu sunteți din București.

— Nu, sunt din Moldova.

— Am cunoscut îndată. Unchiul nu semnează cu numele lui.

— Ți-e unchiu?

— Sigur. El e Bogdan Dragoș.

— Bogdan Dragoș?

— Și Radu Negru.

— Daa?

— E prim redactor. Iscălește cum vrea. Are mai multe pseudo-
nime.

Când scrie mai neglijent iscălește „Red” sau „Rep”. Face și cro-
nică literară.

— S'aceea cum o iscălește?

— Miron Costin.

— Mulțumesc.

Unul din cei doi necunoscuți intervenise în discuția lui Albert
Blumenschwein.

— Nu te supăra domnule, dar ceea ce spui dumneata îmi pare
imposibil.

Probabil că te-a indus cineva în eroare.

Albert Blumenschwein, se uită cu coada ochiului la Nuhăm Ber-
covici, surâzând semnificativ.

— Domnule, când îți spun eu că s'a făcut ruptura în partidul
conservator, poți să mă crezi.

— Eu n'am de ce să mă supăr, dar sunt membru în partidul țărănist și n'am auzit nimic despre asta.

Albert Blumenschwein se enervă.

— Pot să-ți spun domnule că dețin știrea chiar din gura lui Vasilică Ștefănescu.

— Nu-l cunosc.

Albert Blumenschwein zâmbea. Nuhăm Bercovici îl sorbea din ochi.

— Vasilică Ștefănescu, șeful organizației conservatoare din Fălticeni.

— Minciuni! răcni deodată pântecosul de la masa vecină, îndreptând un index cât o estompă de mărimea III-a spre Albert Blumenschwein.

— Și de ce mă rog? ripostă interpelatul sfidător.

Pentru patru motive șolticule, se rățoi Moldovanul în obrajii căruia părea că se retrăsese subit tot sângele din obrazul gazetarului, alb ca o coloană cenzurată.

Toate capetele se întoarseră mecanic spre cele două mese printr-o mișcare identică și simultană ca de panopticum.

— Intâi, pentrucă nu-mi zăci Ștefănescu, începu grosul iritat.

Pe toate fețele, nedumerire.

— Al doilea pentrucă mă numesc Popescu.

Nedumerirea crește.

— Al treilea, pentrucă eu sunt șeful organizației din Fălticeni.

La mesele vecine se râde sgomotos.

— Ș'al patrulea fiindcă nu ti știu și nu ț-am zâs niciodată nimic.

„Șeful“ organizației conservatoare din „Fălticeni“ bătu în masă.

— Ci am di plată băeti?

— Cinsprezece lei coane lancule, răspuse chelnerul care auzise tot, deabea ținându-și firea.

— Na! Țâni tu restul.

În timpul socotelii Albert Blumenschwein încercă să *explice* și doar destul de pianissimo:

— Trebuie să fie un nebun!

— Ai spus? se repezi domnul lăncu Popescu amenințător. Să nu ți'nșfac eu amuș di fundu pantalonilor, că di tr-oi tăvăli prin cafină, nu ti mai speli nici cu apa Jâjâei, pârilitule, mascară.

Domnul lăncu Popescu plecă pufnind și se opri la a treia masă unde zărise un cunoscut.

— Ci să mai zăci di una ca asta cucoani? Aiștia-s gazetari?

Haimanale! Derbedei! Blastamați! Ar trebui să-ți stuchească lumea pi uliți!

De câteva minute intrase domnul Emilian Urdiniș (Honigschatz), redactor la „Lupta pentru pace“.

— Albert, da cine-i tipul ăsta care face atâta scandal?

— Nu știu dragă, vre-un mitocan de prin provincie.

* * *

În drum spre redacție, Albert Blumenschwein trebui să convie că ziua bună nu se cunoaște totdeauna de dimineață.

Noroc că nu mai erau zăriști și cunoscuți în local. S'ar fi făcut de răs.

Ajuns la birou sună.

— Chiamă pe domnul Pepelea.

Pepelea apăru cu creionul după ureche.

— Aveți treabă cu mine?

— Au venit corecturile?

Da, ziarul e gata.

— Uite ce-i, reportajul cu ruptura din partidul conservator tre-bue scos.

— Cum se poate domnule A'bert?

— Fă cum îți spun. Știrea e inexactă.

— ?

— Chiar acum m'am despărțit de șeful conservatorilor din Făl-ticeni.

— !

— Dejunez azi cu el. Toată chestia se reduce la o intrigă liberală. Deocamdată însă nimic despre asta. Nu putem face jocul gu-vernului.

— Il cunoșteți pe șeful conservatorilor din Fălțiceni?

— E-un vechi prieten. Nu-mi aduceam aminte dimineață. Ce vrei? Un orașel acolo, în fundul Moldovei. Numai că-l chiamă Po-pescu domnule reporter politic.

— Așa-i, greșisem. Vasilică Popescu.

— Nu Vasilică, lancu.

— Lancu, vream să zic, conu lancu.

Pepelea intră într'un suflet în camera reporterilor.

— Ascultați băeți una. Primesc dimineață de la Iași o știre în doi peri despre ruptura...

— De la Fălțiceni? Știm.

— O mai înfloresc eu ce-o mai înfloresc și scot un reportaj de două coloane. Dracu'mă pune să-i spun lui Albert.

— Și ce-a făcut Albert?

Mai multe capete stufoase se ridicară de pe coli.

— Ce-a făcut numai el știe, dar într'un ceas a și luat contact cu șeful partidului, a aflat că știrea e falsă și mi-a scos reportajul. N'nic nu-i peți ascunde.

Capetele stufoase aproară:

— Toate le afiă Albert Blumenschwein!

Dactilografa care se' oprise din lucru, ridică ochii în tavan: mare gazetar!

AL. O. TEODOREANU

Autonomia orașelor

Apropiata desbatere a reformei administrative, anunțată deodată cu deschiderea actualei sesiuni parlamentare, a readus în discuție dificila problemă a orașelor din noile provincii. Compoziția lor etnică și socială, completamente streină de mediul înconjurător, nu ne permite să ne lăsăm conduși la așezarea noilor baze administrative de principii pur doctrinare, trecând cu vederea unele tendințe improprii de a se pune în concordanță cu ideia de stat român. O reformă administrativă izvorâtă din idei pur teoretice ar ținea și pe mai departe elementul românesc în starea lui de inferioritate de azi, creiată de eforturile seculare ale trecutului regim și alături de el ar întârzia și consolidarea stăpânirii românești în aceste părți. De aceea, nu putem primi fără rezervă rețeta vagă a autonomiei orașelor ce se recomandă de unii politicieni, deși suntem partizanii cei mai convinși ai unei descentralizări reale administrative.

Presupunând că proiectul de viitoare descentralizare administrativă intenționează să înfăptuiască o largă autonomie comunală și județeană, acest principiu nu s'ar putea acorda integral și comunelor noastre urbane, dar mai ales celor municipale. Aci va fi nevoie să se adopte un sistem intermediar, care să armonizeze în mod autoritar anumite tendințe centrifugale, până când orașele noastre se vor îngloba în nota solului și mediului în care trăiesc. Căci să ne dăm bine seama de însemnătatea cuvântului: autonomie; el înseamnă o completă libertate de activitate în toate ramurile vieții orășenești cari, deși locale fiind, nu odată se răsfrâng și în afară de raza orașului respectiv. Analizându-l mai de aproape, autonomie înseamnă: alegerea organelor administrative, dreptul de a statua (o legiferare în stil mai mic) și o gospodărie comunală independentă. Dacă ar fi să acordăm ase-

menea drepturi fără garanții serioase, întâi pentru guvernarea centrală și al doilea pentru elementul românesc local, și una și alta nu ar mai fi integrată în drepturile sale firești, niciodată. Decât să vedem o asemenea reformă administrativă, mai bine ne împăcăm cu sistemul actual care zădărnicește orice progres.

Dar considerațiunile relevate mai sus nu vor să combată câtuși de puțin principiul autonomiei comunale, cu atât mai puțin să justifice somnolența noastră administrativă de cinci ani încoace. Ele tind numai la o lămurire a unei situații, de care politica noastră militantă nu prea vrea să știe seamă. Autonomia județeană și comunală, după care ahtiază întreg corul de gazete interesate — și deci, nesincere — mai ales noi ardelenii și bănățenii știm, că nu întotdeauna este primejdioasă. Mult lăudata autonomie administrativă maghiară, care ni se pune așa de des ca model demn de imitat, numai prin două măsuri face iluzorie orice independență. Aprobarea hotărârilor municipale de către minister deoparte, de altă încadrarea câtorva funcționari de stat în sânul organelor autonome, s'au dovedit destul de suficiente pentru a se face respectate și în județe de câte patru-cinci sute mii locuitorii și în care maghiarii erau inexistenți. Cu acest sistem guvernul maghiar a influențat nu numai mersul normal al lucrurilor în administrația autonomă, dar a exercitat o ingerință directă și asupra chestiunilor de importanță locală. Dar mai presus de toate, și-a creiat o aparență de echilibru național, în realitate inexistent.

Din fericire, pentru noi problema se pune în proporții incomparabil mai atenuate, și numai la orașe, unde datorită prigonirilor de veacuri am rămas în inferioritate. Aci va trebui să luăm și noi anumite măsuri de prevedere până atunci, până când vor dispărea cel puțin pe jumătate nedreptățile și ororile trecutului.

Garanția cea mai eficace ni se pare a fi renunțarea la principiul alegerii funcționarilor administrativi în viața publică a orașelor noastre înstrăinate, deferind această atribuțiune ministerului, cu toate riscurile ce nasc din aceasta. Cel puțin funcționarii principali, — cum e primarul, primul notar și consilierii comunali — vor trebui numiți dela centru. Mai adăugând la această măsură și dreptul guvernului de a aproba hotărârile consiliilor comunale, — autonomia orașelor s'ar putea acorda în aceleași cadre ca și județelor. Mai ales în materie de gospodărie comunală, credem că se poate lăsa cea mai largă libertate de acțiune. Falimentul sistemului centralistic, cu aprobarea și ordonanțarea celor mai mici cheltuieli comunale de către minister, ne-a convins îndeajuns despre această necesitate.

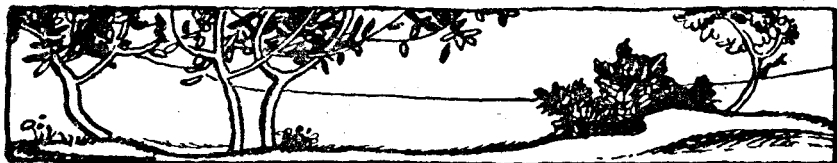
Dar, din punct de vedere general românesc, greutatea înfăptuirii unei asemenea reforme nici nu rezidă în imposibilitatea de a găsi garanțiile potrivite de a apăra prestigiul statului și egala propășire a elementului românesc. Dificultatea se va evidenția când măsurile de această natură se vor raporta la întreg teritoriul statului român, căci de o diversitate de sisteme nu poate fi vorba în cadrele aceleiași legi. Garanțiile imperios necesare pentru Ardeal însemnează un plus de sacrificii pentru vechiul Regat, care nu cunoaște probleme analoge.

în viața orașelor sale. Sacrificiul cerut de noile provincii va părea cu atât mai greu, cu cât în urma îndelungatului sistem centralistic, care i-a paralizat orice inițiativă, vechiul Regat este cu mult mai dornic de o eliberare cât mai complectă de sub orice tutelă centrală. În afară de aceasta mai există și teama, că politica de partid va continua și de aci înainte să confunde garanțiile naționale cu acelea de partid, o eventualitate foarte probabilă, deoarece îi vine și politicei militante greu să renunțe la avantajile atât de comode ce i le-a asigurat sistemul centralist.

În Ardeal, primejdia subț acest raport este cu mult mai mică. Presupunând că ministerul va continua să numească funcționari de partid în fruntea comunelor autonome, aceștia în mod fatal vor trebui să caute contactul și bunăînțelegere cu pumnul de români stabiliți la orașe, fie aceștia de orice culoare politică. Dacă ei nu vor reuși în politica comunală — care numai românească poate fi — să adune într'o singură tabără pe toți românii, aceasta va însemna că nu-și pricep meseria și izolarea îi va forța, sau să se retragă, sau să treacă de partea adversă, ajungând prin aceasta în conflict și cu elmentul românesc și cu guvernul.

În asemenea lumină ni se desemnează nouă autonomia orașelor din Transilvania — dacă se va înfăptui — și despre care în vremea din urmă a început să se vorbească cu o insistență crescândă. După cum vedem, problema este destul de importantă, privită fiind și numai din punct de vedere național-politic. Nimic mai util deci, ca ea să fie cântărită cu cât mai multă temeinicie și subț alt raport. Orice contribuție în această direcție va fi cât se poate de binevenită, înainte ea noua lege să fi luat trup. Din această idee au răsărit și umilele noastre păreri.

P. NEMOIANU

Soldatul nimănu...

Într-o zi văzui un soldat străin, în colțul bărcii noastre, din tabăra de scânduri, în care, un regiment întreg se „refăcea”... Eram prin nordul Mo'ldovei...

Pe-un vârf de deal, având în față valea, iar în spate o pădure nesfârșită, tabăra noastră, făcută din scânduri subțiri, stătea deschisă tuturof vânturilor, scârțâind toată ziua din încheeturile ei șubrede... Iar pădurea din spate cutreerată la răstimpuri de vânturi năprazuice, mugea ca marea deslănțuită, și par'că era cuprinsă și de încludare în potruva noastră, a bieților oșteni bejenăriți acolo și luptând din greu cu exantematicul.

Târziu de tot s'a ivit căldura înviorătoare a primăverii... Până atunci însă, de sus din tabără și până jos în satul sărăcăcios și trist, în care se găseau infirmeriile, era drum bătut, făcut cu amărăciune de soldații trăsniți de boală... În fiecare dimineață stând pe băncuța de la ușa bărcii, petreceam cu privirea grupurile de câte trei soldați: doi sănătoși ducând de subțior pe al treilea, petecit de tot de molimă care nu erta pe nimeni... Ochiul bolnavului întorși încă odată spre tabără păreau că spun: „oare mă mai reîntorc eu aici!” Grozavă lumină de tristețe se prelingea din ochii umezi și arzători ai exantematicilor!.. Un fior de milă tremura în aer... Îți venea să te închini și să rogi pe Dumnezeu să ne ușureze mai degrabă, potopind peste noi o moarte obștească, îndurătoare... A doua zi iar porneau de vale grupele de trei soldați... Pe urmă începură și drumurile din vale la deal: se reîntorceau, sprijiniți în bețe, cei ce scăpaseră de molimă... Albi de slăbiciune, — cu buzele vinete, — cu privirea obosită ca de-un drum neisprăvit, — cu mâinile uscate și înfiorate mereu de-o sgu-duire lăuntrică, — cu picioarele slabe în pantalonii falfăitori prea largi, — se întorceau în tabără cei ce trecuseră prin mâna morții și scăpaseră printre degetele ei, recăzând în viață.... Și parcă aceștia, storceau și mai multă milă... Și totuși!.. Ca și caii năzdrăvani din poveste acești bieți oameni, fără chiar să mânânce jăratec, ca gloabele uitate din grajdurile împăratului Verde, — făcură peste două-trei luni acel marș eroic și plin de nădejdi de la Nămoloașă și pe urmă, acel perete de granit, faima noastră pe veci, de la Mărășești!..

Dar atunci, — O! atunci băteau toată ziua vânturile în lemnul bărcilor și'n zidul gros al pădurei, — și se plimbau, ca într'un basm spăimos, grupele de trei soldați, de vale, — și se rădicau la deal

momăile celor scăpați de moarte... Iar când noaptea cădea istovitoare și ne plecam cu toții fruntea pe paele în care foșneau păduchi, ne mai aduceam aminte înainte de a ne cuprinde somnul în brațele-i de plumb, că *undeva*, departe, peste orașe și ape, peste păduri și văi, ai noștri — cei lăsați sub puterea vrăjnașului, — se gândesc și ei la noi... Și ni se părea că nimic din toate acestea nu-s aevea, că trecem prin vis greu, — mai cu osebire că'n spatele taberei, la doi pași, pădurea mugea adânc, trosnindu-și la răstimpuri, trupurile copacilor, aplecați de furtună...

... Și, da, într'o zi, văzui un soldat străin la colțul bărcii noastre... Se vedea că-i străin și după chipul stânjenit în care stătea... Mă țintui în loc mai mult privirea lui... Era îmbrăcat sdrențos, cu o mântăluță spartă în mai multe locuri, — cu barba nerasă de mult, — cu mâinile crăpate de ger, — cu părul stufos și încălțit, — cu obrazul tăiat de sbârcituri adânci... Din ochi i se scurgea spre mine o privire de câine bătut și alungat... Soldații treceau pe lângă el fără să-l bage de seamă, — mai văzuseră ei de aceștia...

Omul părea un milițian...

A doua zi, soldatul stătea tot acolo, privind speriat împrejur și mozolind în gură o bucățică de pâine.

Apropiindu-mă de el, îl întrebai:

— „Cine ești tu?... Ce cauți aici?...”

Soldatul, crezând o clipă că vreau să-l gonesc, dădu să plece... Punându-i ușor mâna pe umăr, îl întrebai din nou...

Înghițându-și dumicătura, soldatul vorbi:

— „...Caut *cumpania*... și n'o găesc...”

— „Care companie?...”

— „Să vedeți... M'am răătăcit de pe la podul Putnei... știți... de vale... A plecat *cumpania* de cu noapte... și eu am rămas...”

— „Ei și?!...”

— „...Și... m'am dus pe urma ei... Am întreat în dreapta, — am întreat în stânga: nimic...” — „Și de când o cauți?!...”

Soldatul oftă din adânc:

— „Mm... de trei luni de zile... Pe unde n'am umblat?... Pe cine n'am întreat?... Și pe militari și pe *șivili*... Iaca: *nimerica* nu mi-o putut spune nime...” Soldatul privea țință spre o grămăjară de noroi și dădea din cap cu desnădejde...

La un răstimp, îl întrebai: — „Care e compania ta?...”

Soldatul tresări: — „*Cumpania* mea?! *Malutanța* mobilă No. 7...”

— „Stai aici și așteaptă-mă!...”

Chinuit de un gând mă reîntorsei:

— „Da' de mâncare ce-ai făcut?!...”

— „Ce să fac?... Mi-a dat ba unul, ba altul, așa, de *milă*... Și când n'aveam, — răbdam... Ba am fost și bolnav...”

— „Și cine te-a căutat?...”

— „Cine? Nime, — Dumnezeu...”

Plecai spre cancelaria regimentului să caut „*Malutanța* mobilă No. 7...”

Întrebai pe unul, pe altul, — întrebai brigada la telefon, — divizia, — și ajunsei până la armată... Răspunsul fu pretutindeni acelaș: „nu știm...”

Atunci, ca într'o fulgerare, pricepui până la fund, amărăciunea oșteanului necunoscut, care ședea stingher la colțul băracii noastre, și care își căuta cu desnădejde *cumpania* și n'o găsea...

Așa trebuie să fi simțit el mereu, de câte ori i-se răspunsese: „nu știu...”

Mă reîntorsei la el... Ca și cum ar fi știut mai dinainte răspunsul meu, dădu domol din cap și mă privi ca un câine prigonit... Dădui din umeri: — „N'am putut afla...”

Soldatul nu răspunde nimic, ci privea mereu grămăjoara de noroi din colțul băracii...

Nu știam cum să scap din această încurcătură, când soldatul ridică spre mine privirea-i cenușie și zise:

— „Acuș... ce mă fac eu“?!...

În suflet, îmi tresări un fior de foc... și în ochi avui străpungerea plânsului... Soldatul repetă, dar fără să mai privească, ca și cum ar fi vorbit vâsduhului:

— „... Ce mă fac eu“?!...

...Și vreme de două-trei zile, îl luai „soldat de suflet“ în compania mea, gândindu-mă că, în cele de pe urmă, voi găsi „malutanța“ omului...

Dar, a patra zi, soldatul necunoscut, care-și căuta mama de răboi, nu mai vru să stea... zicea:

— „Eu îs străin aici, — soldații se uită la mine ca la un străin, — mă duc...”

— „Și unde?!...”

— „Unde oi vedea cu ochii... Să caut „malutanța“ mobilă Nr. 7“... Zicând acestea, soldatul își sumese mântăluța spartă în câteva locuri, își potrivi capela plină: Câteva fire de paie din baracă, și sprijinit într'un băț luat din vreascurile pădurii din spate, porni spre culmea dealului, spunându-mi:

— „Vă las cu bine“...

Crezui de cuviință că-i zădărnice să-l opresc, și la vorbele lui, îi răspunsei: — „Mergi cu Dumnezeu“...

Soldatul porni încet, încovoiat puțin de spate, de parcă ar fi purtat în spină greutatea nevăzută a unui păcat...

Îl pătrecui cu privirea până ce se urcă pe culmea zării... Acolo, soldatul, se opri un răstimp, privind zările, ca și cum s'ar fi întrebat încâtru s'o apuce de data aceasta... Cum ședea așa, în zăre, el părea de două ori mai mare și de două ori mai încovoiat, — încremenit ca într'un tablou de desnădejde... Deasupra lui bolta cerului se desfăcea largă și neprimitoare, — împrejur se întindeau câmpurile negre, peste care alerga în neștire, vântul...

Și deodată, umbra lui din zăre, se topi, — ca și cum ar fi înghitit-o pământul...

AL. IASCAROV-MOLDOVANU

Lămuriri politice

Revista clujană *Societatea de Mâine* a lansat deunăzi o propunere foarte interesantă, al cărei ecou a amuțit însă repede în coloanele ziarelor din Capitală, mult prea copleșite de amănuntele alegerii recente dela Dej, unde în loc de orice limpezire a situației politice spectatorii au înregistrat numai o urnă și câteva capete sparte. Măcar pentru contrastul pe care-l subliniază propunerea ar fi meritat altă primire...

Iată despre ce e vorba.

Pornind dela ideea, pe deplin îndreptățită și de atâtea ori răscolită în paginile acestei reviste, că Ardealul, orfan politiceste, se sbate astăzi într'un penibil haos, comitetul de direcție al *Societății de Mâine*, alcătuit în majoritatea lui din membri ai partidului național, s'a gândit să convoace pela începutul lunii Ianuarie o consfătuire a intelectualilor ardeleni. S'a făcut apel, în acest scop, la câteva personalități de răspundere ale vieții noastre publice și s'a adresat acestora rugămintea de a-și expune părerile cu privire la situație, în câteva seri consecutive. Vor fi chemați, în ordine alfabetică, d-nii Valer Branisce, G. Bogdan-Duică, Octavian Goga, Vasile Goldiș și Iuliu Maniu.

Nu credem, ca vreunul din bărbații politici înșirați mai sus să refuze grupului de cărturari români cecece de obicei se acordă și celui mai umil dintre alegătorii unui cerc electoral. Presupunem, prin urmare, că inițiativa va avea rezultatul râvnit și că frunțașii politici vor face cecece li se cere, dându-și pe față în chip sincer credințele și metodele lor de lucru. Ce rezultate pozitive vor rămânea de pe urma acestui schimb de bune intențiuni, ce soluții precise și ce organizări de forțe, nu ne încumetăm să profetim de pe acum. *Societatea de Mâine* năzuiește departe, până la renegarea totală a sistemelor întrebuințate până acum, și speră într'o cristalizare nouă a vieții politice ardeleni. Pentru ce am arunca picătura amară a îndoielii în paharul înșumat de atâta încredere?

O fericită tendință de intelectualizare străbate astăzi dela un capăt al celălalt a țării, făgăduind o fecundă echilibrare a valorilor; nu e nicio mirare, deci, că într'un cerc mai restrâns, grupat în jurul unei serioase publicațiuni de cercetări sociale, acelaș simțământ a câștigat teren și aceeaș dorință a primit o formă concretă. În urletul de bălci care pornește din atâtea părți, pretinzând să tâlmăcească reale

nemulțumiri populare, o analiză cumpătată și rațională a împrejurărilor de astăzi, coborându-se în adâncul realităților și ridicându-se apoi pe culmea marilor principii călăuzitoare pentru existența noastră națională, poate să fie un prețios punct de plecare pentru o limpezire tot mai largă a cugetelor. Sau vânturat pe de-asupra mulțimei atâtea iluzii mincinoase, atâtea lozince tulburătoare și atâtea urgisiri inutile, încât mântuirea tuturor n'a mai rămas decât într-o unică pârghie sufletească: sinceritatea.

Vor avea-o cei chemați prin apelul *Societății de Mâine*? Vor mărturisi greșelile, inevitabile, săvârșite în trecut? Vor recunoaște greutățile prezentului? Vor ști să limpezească, fără gând ascuns, drumurile viitorului?

Așteptam. Un sămbure de lumină se va cristaliza, fără îndoială, în gândul celor cari vor lua parte la consfăturile din Ianuarie. Nedumerirea, mărturisită cu atâta loialitate, se va risipi în focul convorbirilor amicale. Și muți dintre cei cari ezită, în afară de învâlmășala luptei, vor înțelege abia acum ceea ce au de făcut. În orice caz, toți își vor da seama, că treburile publice nu pot să fie lăsate pe mâna necurată a agenților electorali, deslușind din amărăciunile prezentului datoria întregă a intelectualilor ardeleni față de consolidarea unității naționale.

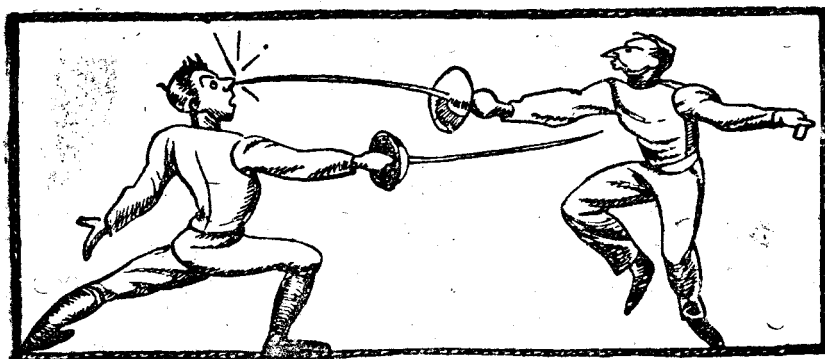
Căci, orice schimb de păreri asupra politicii viitoare a Ardealului nu poate să pornească decât de aci. Vor continua, alții, să sune din goarna necăjită a unei mobilizări provinciale, pentru a organiza o rezistență pe vechile granițe dela Predeal; se vor încumeta, alții, să vorbească despre emanciparea Ardealului din ghiarele unei colonizări primejdioase; se vor hazarda, alții, să adune forțele de rezistență ale acestui colț de țară punându-le față'n față într'un ascutit antagonism cu restul țării. Dar dintr'o asemenea „concentrare a tuturor ardelenilor“ n'are cum să iasă o înțepțare a stărilor prezente. Dimpotrivă, ar fi de așteptat o înveninare și mai acută a raporturilor dintre provinciile românești.

Căile pe cari suntem datori să pornim duc spre o deplină armonizare a intereselor particulare în marea zestre comună a unei perfecte solidarități de simțire. Aceasta stăruiește încă, întocmai ca o neseacă putere elementară, în straturile țărânilor, dar a fost simțitor sdruncinată în subțirica pătură suprapusă dela noi. Ardealul trebuie să-și ocupe din nou locul care i se cade la conducerea țării, punându-se, în sfârșit, într'un complect acord cu noua configurație geografică și cu diferitele curente de idei de pe suprafața României-întregite.

Nu atitudine de izolare, deci, ci o pozitivă contribuire la întărirea unui patrimoniu comun. Mulți dintre noi nu sunt încă lămurii asupra mijloacelor care ne-ar purta spre această țintă. Am fi mulțumitori *Societății de Mâine*, al cărui titlu simbolic îi îndreptățește pe delpin inițiativa, dacă propunerea sa ar rodi măcar un bob de adevăr.

Nici *Țara Noastră* n'a urmărit vreodată altceva, decât reabilitarea Ardealului din uitarea în care, poate și din vina sa, a fost aruncat.

ALEXANDRU HODOȘ

GAZETA RIMATĂ

Goale albe...

*D. Iuliu Maniu a început din nou
tratatative de fuziune cu d. N. Iorga;
acesta însă a cerut propuneri scrise.*

ZIARBLE

*Să fie oare-adevărat?
Pe gerul ăsta blestemat,
Când avalanșe de zăpadă
Pe Capitală stau grămadă
Și când pornești, ca să nu'ngheti,
Cu alpenstockul prin nămeți
(Iar termometrul se coboară
Ca leul nostru, bundoară) —
Sunt oameni foarte serioși,
Unii'n șoșoni, alții'n galoși,
Etern încrezători, din fire,
Care mai speră'n contopire?*

*Citeam deunăzi la gazetă
Că târguiala e secretă,
Dar Albert, care știe tot,
A scris, cu litere de-un cot,
Să fie toată lumea trează,
Că șeful iarăș pertractează.*

Dușmanii răi, prin București,
Umblau cu fel de fel de vești.
Ba cumcă nu e gata planu',
Ba cumcă domnu-Argetoianu
A pus un pumn de condițiuni..
Dar toate-aceste sunt minciuni!
Un singur amănunt e cert,
(Și pe de-a'tregul, nu pe șfert).
Era spre seară, când Ghiulucă
Și-a pus paltonul să se ducă
La domnul Iorga, la Văleni,
Cu stockul său de ardeleni.
Atunci, din tindă, domnul Iorga
Vorbi, păstrându-și toată morga:
— „Dacă din nou la mine urci
„Numai așa, ca să mă 'ncurci
„Să nu mai stăm la șfat de geaba
„Că iar se strică toată treaba...
„Fii scurt, fii iute, fii precis,
„Și dă-mi, te rog, răspunsul scris!“
Apoi îi oferî, să scrie,
O coală albă de hârtie.

Cu coala albă 'n alba mână
Stă șeful azi, de-o săptămână,
La geamul marelui hotel.
Nu-i frig, ba chiar e căldicel,
Și (animal ce nu cuvântă)
Ușor, caloriferul cântă...
Dar ce folos! Ghiulucă-i trist
Și 'n gol privește pesimist.
Pe coperișuri lucitoare
Zăpada strălucește 'n soare,
Și par'că orice coperiș
Cu enervatul său suiș
E-o filă 'ntinsă de hârtie
Pe care trebuie să scrie.
Și-așa cum stă nehotărât,
Un nod i s'a oprit în gât,
Iar tocul său deodată cade
In ziua scurtă, care scade...
Căci pe întinsul orbitor
Trei corbi, cu glasul cobitor,
Inseamnă'n carte, puncte, puncte,
Un stol de pertractări defuncte...

NICU GRĂMĂȚICU

INSEMNĂRI

Aranjamente în lipsă. — O veste ciudată făcea deunăzi ocolul cafenelelor bucureștene. Nimeni nu știa să spună de unde pornise și ce țintă urmărește. La început totul părea ca o încercare hazlie de a desfunda urâtul dupăamiezilor de iarnă, când niciun zvon de senzație nu vrea să apară la orizont. Am dat și noi din umeri și am râs, până când gluma a găsit un ecou de seriozitate în paginile unei gazete proaspete, redactată de câțiva scriitori foarte talentați, ale căror calități literare le-am prețuit și le-am găzduit cu încredere în paginile acestei reviste.

▲ Dar să lămurim despre ce e vorba. Ziarul *Cuvântul* de sub direcția dlui C. Gongopol a publicat de curând o serie de articole senzaționale, pe capitoje și cu subtilități, pline de intimități redacționale și de amănunte financiare, pentru a arăta că actualii acționari ai *Adevărului*, ținând stat între ei cu ușile încuiate (și, probabil, cu

gaura cheii slobodă) au hotărât să ofere conducerea susnumitului ziar dlui Octavian Goga. Succesiunea directorului *Țării Noastre* în fotoliul ocupat până ieri cu atâta nobilă autoritate de d. Iacob Rozenthal, nu se poate zice că nu constituie un reportaj merit să stârnească emoție și conversație în jurul meselor dela „Căpsa!“

Câtă vreme aceste ingenioase combinații au rămas pe tărâmul imaginației gazetărești, de-avalma cu celelalte anecdote cotoiene, n'am zis nimic. Se pare, totuși, că sunt oameni de bună credință, prea naivi sau neștiutori, cari au luat lucrurile în serios, și-și inchipuie că aranjamentul cu pricina ar fi posibil, după toate câte s'au scris aici. Pentru aceștia, cari nu ne-au înțeles sau nu ne cunosc, e nevoie, adică, de o lămurire. Ce să facem? S'o dăm...

Prin urmare, trebuie să declarăm categoric, să jurăm chiar, că niciunul dintre acționarii *Adevărului* n'a avut curajul să facă dlui Octavian Goga

propunerea de a lua direcția aceluiași ziar, ajungând astfel în plăcuta vecinătate a unor publiciști emeriți de talia dlor C. Brauer, Kalman Blumenfeld ori B. Brănișteanu. O asemenea propunere, presupunând că ar fi existat vreodată în germenul intenției, s'a lovit, probabil, de o piedică foarte serioasă. E colecția pe ultimii ani a *Țării Noastre*, în care s'a precizat limpede pentru toată lumea, dar mai ales pentru cetitorii și colaboratorii noștri, părerea pe care o avem despre rostul presei noastre și însușirile slujitorilor ei.

Aceeașă părere, amicii noștri deoptrivă cu inamicii noștri, o vor găsi-o și în colecțiile viitoare... E limpede?

Măsuri polițienești. — La 10 Decembrie, studențimea română a vrut să sărbătorească aniversarea de doi ani decând dăinuiește frământarea ei tinerească și plină de pasiune. Această intenție nu s'a putut realiza din pricina asprelor măsuri polițienești îndreptate împotriva manifestațiilor. Studenții n'au fost lăsați să intre în biserici, unde voiau să se roage pentru izbândă credințelor lor naționale; au fost opriți să se intrunească pentru a-și arăta solidaritatea lor, și li s'a interzis să străbată în grupuri străzile orașelor universitare.

Grijă guvernului de a păzi ordinea publică amenințată trece, după cât se vede, înaintea tuturor celorlalte. Iată de ce pasul energetic al jandarmilor înarmați nu s'a sfiit să pătrundă cu zgomot dinaintea altarului, pentru a smulge de-acolo, cu destulă brutalitate, pe închipuiții complotiști. Era o vreme când până-și osândiți la moarte, refugiați în locașul Domnului, erau așteptați afară, până ieșeau... Scriitorul acestor rânduri a văzut pe calea Victoriei fugăriașii aspră și tristă a unui pâlăc de studenți, cari păseau cu stea-

gul în frunte, strigând „Trăiască Regele“.

Cu noui arestări în beciurile poliției, cu baioneta în fața iconostasului, cu vânătoare de oameni pe trotuare, liniștea de pe uliți se chiamă că a fost salvată. Dar liniștea din suflete? Fierberea de-acolo nu dă de gândit nimă-nui?

Noi nu ne dăm în lături să regretăm o străjnicie inutilă, al cărei exces de zel a fost mult exagerat; mai ales, că organele democratice din Capitală, atât de impresionabile ori de căteori se confiscă vreun manifest incendiar sau se interzice o întrunire comunistă, nu s'au mai gândit să invoce respectul libertăților publice pe seama unui pumn de băeți iubitori de țară și respectuoși față de instituțiile ei. Libertățile publice, înțelegeți, sunt rezervate numai pentru aceia cari urmăresc distrugerea rezistenței sufletești a neamului nostru.

Bătăușul electoral. — Nu s'au stins încă toate ecourile alegerii partiale dela Dej. Mai întâi, că nimeni nu știe să spună rezultatul. Gazetele partidului național au anunțat, cu surle, cu tobe și cu... cifre, isbânda contondentă a dlui dr. Aurel Dobrescu, prea cunoscutul scandalagiu profesionist. Foile guvernamentale vorbesc despre zădărnicierea alegerii și constată că, în lipsa unui proces verbal al biroului electoral, nici ministerul de Interne nu poate să proclame pe cel ales, nici Camera n'are pe cine să valideze.

Incurcătura, prin urmare, e desăvârșită. Felicitările se cade să fie adresate în primul rând dlui Iuliu Maniu. Actuala lege electorală din Ardeal, care permite o asemenea interesantă situație, e opera fostului președinte al Consiliului dirigent. Dumnezeu are dreptul să ceară a fi che-

mat ca juriconsult... Am fi însă ne drepti dacă ne-am opri aci. Alegerea dela Dej se datorește și altor merite speciale, pe cari suntem dator să le relevăm. Ea nu s'a putut încheia, pentru că distinsul bătaș electoral, d. dr. Aurel Dobrescu s'a repezit asupra urnei pecetluite, a spart-o cu pumnul, a rupt procesele verbale dela secțiile de votare și a luat la bătaie pe președintele biroului electoral. Acesta s'a întâmpiat să fie un bătrân protopop, care, lipsit de apărare în momentul acela, a fost în așa chip maltratată, încât astăzi se află sub îngrijirea medicală la clinica din Cluj.

Și iată cum, o alegere care nu se poate valida a lăsat în urma ei un președinte invalid...

Faptul este profund regretabil. Cu toate acestea, nu ne miră. Când în locul cuvântului a apărut ciomagul ca argument decisiv în fața urnelor, și mai ales când candidatul turbulent e un vechi specialist al scandalului, cu elo.vente precedente la activul său, alunecarea pe această pantă devine un fenomen firesc. Partidul național, de multă vreme în căutarea unui program și a unei doctrine, a găsit zodia subț care să se înfățișeze înaintea alegătorilor. Să luăm, deci, cu toții, lecții de box, să ne'narmăm cu rețele, să facem apel la bunele servicii ale lui Mahmut, șampionul lumii în lupta liberă, și să ne prezentăm înaintea poporului pentru a ne înfățișa ideile potrivit cărora urmează să se cărmuiască fericită noastră țară. Nu cunoaștem pe d. Mihaly, candidatul partidului liberal în alegerea dela Dej. Se zice că e un bărbat mediocru, adică foarte cum se cade. Il sfătuim să renunțe la candidatură, dacă se vor face noi alegeri.

Guvernul va prefera, probabil, pentru a ține piept dlui dr. Aurel Dobrescu, pe excelentul atlet Mitică Dona, pro-

prietarul reputatului local de noapte din Capitală. Cucernicul popa Man îl cunoaște...

Frontul bolșevic. — Incidente comuniste serioase au izbucnit în Franța. Reluarea legăturilor diplomatice cu Sovietele, o hotărâre pe care d. Herriot a socotit-o drept o înțeleaptă acomodare cu realitatea, a deslănțuit fără întârziere o vădită tulburare a ordinii publice. Sosirea la Paris a d-lui Krassin, ambasadorul cu noi metode al Rusiei bolșevice, a fost însoțită de anumite fenomene îngrijitoare, cari nu mai lăsau nicio îndoială în ceea ce privește legătura dela cauză la efect. Mai întâi, d-l Krassin, reinviind o datină mai veche, și-a anunțat vizita printr'o ștafetă. Prezența cutezătoare a fostului căpitan francez Jacques Sadoul, osândit la moarte în 1919 pentru dezertare și înțelegere cu inamicul, nu se poate explica numai prin speranțele sale într'o lege a amnestiei, de care urma să beneficieze și condamnații în contumacie. Înțelesul acestei senzaționale descinderi, care a fost urmată, în chip firesc, de o arestare, e cu totul altul. Ex-căpitanul Sadoul n'a sosit singur. Ca printr'o spărtură larg deschisă în inima unui front de luptă, s'a strecurat de-alungul graniței franceze o serie nesfârșită de propagandiști ai ideii de răsturnare a ordinii și de agenți provocatori ai revoluției, cari au adus cu sine un adevărat plan de mobilizare a forțelor comuniste. Ziarul *Le Temps* face bunul serviciu de a publica o seamă de asemenea documente, dovedind că e vorba despre o ofensivă, pregătită în cele mai mici amănunte, împotriva actualei orânduiri sociale. Dealtfel, d. Krassin, ministrul plenipotențiar al guvernului din Moscova, s'a bucurat la Paris de o primire neobișnuită în uzanțele protocolului. Câteva sute de

comuniști s'au strâns cu acest prilej pe peronul gării, și, în vreme ce delegatul președintelui Republicei își îndeplinea obligațiunile curtenitoare de gazdă, ciudatul oaspe era întâmpinat cu zgomotoase aclamațiuni în cinstea așteptatei revoluții mondiale...

Dovada este astfel făcută. Bolșevicii nu pot fi nicăeri și în nicio împrejurare reprezentanții diplomației ai țării lor, respectuoși pentru forma de guvernământ a țării unde sunt primiți în această calitate; o aspră disciplină de doctrină și un precis sentiment militant transformă pe fiecare fruntaș al Internaționalei a treia într'un incendiator politic. Anglia a fost cea dintâi, care a aruncat lumina incercatului ei simț de conservare asupra acestei primejdii deghizate. D-l Rakowski, tovarășul întru... diplomație al d-lui Krassin a fost silit să-și facă repede bagajele, văzându-și toate planurile demascate. Iar d-l Mac Donald a plătit cu un grav eșec electoral, în favoarea partidului unionist, naivitatea de a fi crezut în posibilitatea unor raporturi normale, dela stat la stat, între Rusia Sovietelor și Marea Britanie. D-l Herriot a alunecat la rândul său, fără îndoială, pe aceeași primejdioasă pantă. Va ști să se reculeagă la vreme, reprimând cu tărie fierberea tot mai îndrăznească a bolșevismului agresiv?

Audiență... D. Iuliu Maniu, săptămâna aceasta, a fost primit în audiență de M. S. Regele. Ziarele, ferindu-se să facă vreo indiscreție cu privire la acest eveniment, nu dau alt amănunt asupra audienței, decât că ea a fost lungă.

Explicația ni se pare de prisos. E un pleonasm informativ. Toate audiențele dlui Iuliu Maniu sunt lungi.

În presa noastră cotidiană nu se prea

face economie de hârtie, deși acest ademenitor produs al fabricii „Letea“ se scumpește văzând cu ochii. Cu intențiile cele mai binevoitoare noi am propune confrăților noștri o oarecare economie de vorbă. Să nu se mai tipărească la rotativă cecece și așa se subînțelege. Fiți cumpătați în stil și nu adăugați explicații inutile.

Așa de exemplu, anunțați pur și simplu că d. Iuliu Maniu a convocat comitetul de o sută. Nu e nevoie să mai spuneți, că i-a ținut un expozeu. Dați de veste, apoi, că acelaș d. Iuliu Maniu s'a întâlnit în grădina „Ateneului“ cu d. N. Iorga. Atât. Cine nu ghicește imediat că au pertractat fără rezultat?

Un anuar școlar. — Cea mai bună publicație a anului, în genul său, ba chiar ceva mai mult decât atât, e *Anuarul* liceului Mihai Viteazul din Alba-Iulia, tipărit, după cum mărturisește coperta, de d. I. Sandu, directorul liceului. Lăsând la o parte cuvântarea rostită la sfârșitul anului școlar de d. I. Sandu, lista elevilor și analiza Letopisețului lui Miron Cosiin, cari îi dau un caracter pur didactic, volumul cuprinde câteva studii foarte prețioase, cari ar putea să împodobească paginile oricărei publicații. Am reținut în primul rând, conferința dlui Horia Teculescu: „Scriitorii ca luptători pentru unirea neamului,“ care, deși reia o temă cunoscută, scoate la iveală cu o deosebită pricepere înțelesul politic al scrisului Cronicarilor, desprinzând din slove vechi conștiința unității naționale. Rânduri calde închină d. I. Sandu memoriei lui Dimitrie Cantemir. Interesantă dare de seamă despre descoperirile arheologice dela Apulum iscălește d. Zefean.

Recomandăm cu stăruință acest *Anuar*, și nu numai elevilor.